

Propositioner Årsmöte¹⁹

Proposition: Förutsättningsfråga för Sveriges Elevkårer och elevkårerna i Sverige 2020/2021

Styrelsens förslag till beslut

- att** anta den nationella uppmaningen *erkänna elevkår som den legitima organisationsformen för elever* som Förutsättningsfråga för Sveriges Elevkårer och elevkårerna i Sverige 2020/2021
- att** anta uppmaningen till skolhuvudmän *låt elevkåren representera elever i de skolövergripande forum för samråd som genomförs* som Förutsättningsfråga för Sveriges Elevkårer och elevkårerna i Sverige 2020/2021

Sammanfattning

Styrelsen föreslår att årsmötet tar beslut om en ny förutsättningsfråga för organisationen att fokusera på under åren 2020 och 2021, hämtad ur Sveriges elevkårsers förutsättningsprogram. Skälet till detta är att styrelsen anser att förutsättningsfrågan är viktig för elevkårerna i deras arbete. Dels är det en möjlighet för Sveriges Elevkårsers medlemmar att påverka organisationens externpolitik och delta i den, och den är ett viktigt verktyg för att påverka elevkårsers förutsättningar i skolpolitiken.

Bakgrund

Sveriges Elevkårsers vision är att det på varje gymnasieskola i Sverige ska finnas en framgångsrik elevkår. För att en elevkår ska bli framgångsrik krävs vissa förutsättningar. Det måste finnas ett engagemang på skolan och en förmåga att skapa en mer givande skoltid för sina medlemmar. Men elevkårer påverkas även av externa faktorer som exempelvis möjligheten för elever att få engagera sig i elevkåren under skoltid.

Sveriges Elevkårsers förutsättningsprogram antogs av medlemmarna på Kongress14 och består av sju rubriker med 26 uppmaningar till makthavare, vilka elevkårerna i Sverige anser vara viktiga i arbetet för att säkerställa elevers fria och självständiga organisering.

År 2017 identifierade styrelsen förutsättningsprogrammet som svårarbetat på grund av dess storlek och valde därför att lägga fram en proposition om att välja en fråga ur förutsättningsprogrammet att fokusera på under de närmsta två åren. Detta för att kunna kraftsamla kring en uppmaning, både nationellt och lokalt, och att vid varje årsmöte öppna upp möjligheten för medlemmarna att påverka organisationens externpolitik.

Under två år har Sveriges Elevkårer aktivt arbetat med förutsättningsfrågan "Skriva in i skollagen eller motsvarande att elever har rätt att självständigt organisera sig i elevkårer", riktat till politiker och makthavare samt "förtydliga i lokala styrdokument att elever har föreningsfrihet och kränkningar av den inte tolereras", riktat till skolhuvudmän.¹

Förutsättningsfrågans syfte

Förutsättningsfrågans syfte är att vara en förlängd arm av förutsättningsprogrammet som kartlägger de uppmaningar elevrörelsen gemensamt tagit fram för att underlätta självständig organisering.

¹ Som bilaga till propositionen finns Förutsättningsprogrammet från 2014 i sin helhet.

Att fokusera på en förutsättningsfråga har gett resultat och styrelsen anser att organisationen lyckats uppmärksamma förutsättningsfrågan gällande föreningsfrihet de gångna två åren på ett sätt som tagit oss närmre att driva igenom uppmaningar. Därför önskar styrelsen att kraftsamla kring en ny förutsättningsfråga för att stärka möjligheten att uppnå fler uppmaningar och samtidigt fortsätta att uppmärksamma hela förutsättningsprogrammet.

Anledningen till att vi fortsatt lägger fram förutsättningsfrågan som ett årsmötesbeslut beror på att Sveriges Elevkårers medlemmar då får ett återkommande forum att vartannat år diskutera förutsättningar för självständig organisering i.

Så här fungerar förutsättningsfrågan

Förutsättningsprogrammet antogs 2014 och innehåller uppmaningar som elevkårerna i Sverige anser är avgörande i arbetet för att säkerställa elevers fria och självständiga organisering. Som medlemsägt dokument kan Sveriges Elevkårers medlemmar alltid yrka på förändringar i förutsättningsprogrammet. Styrelsen ser idag inget behov av att uppdatera förutsättningsprogrammet då ingen utav uppmaningarna ännu införlivats och därför är de fortsatt angelägna att arbeta vidare med. Med tanke på det resultat som vi har sett genom att arbeta med en förutsättningsfråga under två år ser vi ett behov av att fortsätta på samma intensifierade sätt för att kunna lyckas med uppmaningarna framöver.

Förutsättningsfrågan föreslås bestå av två uppmaningar hämtade ur Förutsättningsprogrammet. En uppmaning berör påverkansarbete på nationell nivå och är riktad till Sveriges Elevkårer som branschorganisation att driva gentemot nationella aktörer. Den andra uppmaningen berör påverkansarbete lokalt och riktar sig särskilt till elevkårerna att arbeta med gentemot sina skolhuvudmän² eller rektorer.

Varför inflytande och påverkan?

Styrelsen föreslår att den del av programmet som har rubriken "inflytande och påverkan" blir ny förutsättningsfråga för de kommande två åren. Den tidigare förutsättningsfrågan som var tagen från stycket med rubriken "föreningsfrihet", fokuserade på principiella frågor, som exempelvis att förtydliga i lokala styrdokument att elever har föreningsfrihet och att kränkningar av den inte tolereras. Genom att föreslå den del av programmet med rubriken "inflytande och påverkan" som ny förutsättningsfråga, så blir det en naturlig övergång från den tidigare förutsättningsfrågan. Exempelvis genom den lokala uppmaningen "i väntan på en ny inflytandelagstiftning låta elevkåren representera elever i de skolövergripande forum³ för samråd som genomförs", så kommer vi arbeta för direkt representation av elevkårer.

Idag pekas inte elevkårerna ut som den legitima organisationsformen i skolan, trots att det är den vanligaste formen för elever att organisera sig i. Detta tycker styrelsen är problematiskt. På arbetsplatser är det lagstadgat att arbetstagare genom facklig representation ska ha möjlighet att ta del av beslut och ges inflytande inför att beslut ska fattas. Inom skolans värld gäller detsamma för lärare, men inte för elever, trots att de ägnar minst lika mycket tid och påverkas i samma utsträckning av de flesta beslut som fattas av skolhuvudmän. Styrelsen anser att det borde vara rektorn och skolhuvudmannens ansvar att inkludera elevkårerna i de skolövergripande forum för samråd som genomförs. Eftersom detta inte är en självklarhet, så ser styrelsen att vi bör arbeta fokuserat med denna fråga under de två kommande verksamhetsåren.

Styrelsen anser dock att uppmaningen mot skolhuvudmän lokalt kan uppfattas som svårarbetad som den är skriven idag och föreslår därför att stryka "*I väntan på en ny inflytandelagstiftning*" ur uppmaningens "*I väntan på en ny inflytandelagstiftning låt elevkåren representera elever i de skolövergripande forum för samråd som genomförs*". Detta innebär att uppmaningen kommer stå skriven i sin nuvarande form i förutsättningsprogrammet medan uppmaningen som förutsättningsfråga blir mer tydlig.

² Skolhuvudman inom skolväsendet enligt Skollag (2010:800). Huvudman kan vara kommun, landsting, staten eller enskild som har ansvar för verksamheten i Skola.

³ Skolövergripande forum kan vara olika beroende på skola och kommun. Ett exempel på skolövergripande forum är utbildningsnämndens möten.

Proposition: Servicemodellen

Förslag till beslut

Årsmötet föreslås besluta

att ge styrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag på ny servicemodell som i sin utformning ersätter parametern *lokal finansieringsgrad* och att detta förslag presenteras på kongressen 2020.

Sammanfattning

Styrelsen föreslår att årsmötet fattar beslut om att se över servicemodellen och att styrelsen på kongressen 2020 presenterar en ny servicemodell med en parameter som ersätter grad av *lokal finansiering*. Skälen är att parametern *grad av lokal finansiering* både varit svår att förstå och svår för enskilda elevkårer att arbeta med. Därmed har den inte kunnat stimulera servicemodellens syfte.

Bakgrund

På Sveriges Elevkårers kongress 2012 beslutades det om flera större organisationsförändringar. Ett av besluten rörde vilka medlemsförmåner som elevkårerna skulle ta del av. I samband med att medlemsförmånerna debatterades väcktes frågan om hur förmånerna skulle kunna fördelas mellan medlemsorganisationerna och om det skulle finnas skillnader i vilka förmåner varje organisation skulle ta del av. Detta ledde till att kongressen valde att uppdra styrelsen att fram till årsmötet 2013 ta fram en servicemodell.

Resultatet blev att medlemmarna, under årsmötet 2013, antog en servicemodell som bestod av två parametrar där *anslutningsgrad* (andel av skolans elever som är medlemmar) och grad av *lokal finansiering* blev styrande. Medlemmarna beslutade även att det är styrelsens uppgift att utforma servicemodellen utifrån de parametrar som medlemmarna har bestämt. Det krävs därför ett medlemsbeslut om styrelsen eller någon elevkår vill ändra parametrarna i servicemodellen.

Servicemodellens funktion efter beslutet 2013 var att kategorisera elevkårer beroende på hur stor andel av skolans elever som är medlemmar i elevkåren och hur mycket *lokal finansiering* elevkåren får. Sveriges Elevkårer matchar rätt stöd och service utifrån elevkårens placering i servicemodellen. Exempel på detta kan vara utbildning och material. Skillnaden i service är inte särskilt stor mellan servicemodellens nivåer med undantag för det ekonomiska stödet.¹

Syftet med servicemodellen

Det finns tre syften med servicemodellen:

1. Budgetregulator

"Servicemodellen är en förutsättning för en långsiktigt stabil ekonomi för Sveriges Elevkårer och gynnar därmed hela elevrörelsen" Genom servicemodellens utformning minskar det ekonomiska stödet till elevkårerna om Sveriges Elevkårers ekonomi går dåligt, samtidigt gäller det motsatta. Detta är en förutsättning för att Sveriges Elevkårer ska klara ekonomiska motgångar. Om till exempel MUCF:s (Myndigheten för ungdom- och civilsamhällesfrågor) bidrag sänks så minskar intäkterna till organisationen. Om inte kostnaderna också minskar i ett sådant läge är risken stor att vi måste säga upp personal och använda vårt eget kapital för att finansiera verksamheten. En situation som kan undvikas genom en servicemodell.

¹ Som bilaga till propositionen finns en förklaring av servicemodellen.

2. Incitamentsstruktur

"Servicemodellen skapar incitament för alla elevkårer att växa och gynnar därmed hela elevrörelsen"

Servicemodellen skapar incitament, det vill säga drivkrafter för elevkårerna att växa. Det tydligaste är att elevkårerna får mer pengar per medlem ju högre anslutningsgrad, alltså hur stor andel av eleverna på skolan som är medlemmar, de har. Det leder till att fler medlemsorganisationer kommer att sträva efter att öka sin anslutningsgrad. Därutöver är det extra lönsamt att bli en majoritetskår, det vill säga att ha fler än 50 procent av skolans elever som medlemmar. Om man lyckas med det som medlemsorganisation kommer medlemsbidraget från Sveriges Elevkårer att bli avsevärt högre.

3. Behovssegmentering

"Servicemodellen delar in elevkårer i olika kategorier som speglar elevkårernas olika behov, en liten elevkår har andra behov än en stor. Modellen garanterar att vi matchar rätt stöd till rätt elevkår och gynnar därmed hela elevrörelsen" Eftersom vi delar in medlemsorganisationerna i olika grupper kan vi analysera dem och rikta särskilt stöd till en viss typ av medlemmar. Det kan handla om att erbjuda särskilda utbildningsdagar, en viss typ av lokala kurser eller särskilda material. Idag skiljer sig servicen dock inte så mycket åt mellan de olika grupperna med undantag från det ekonomiska stödet.

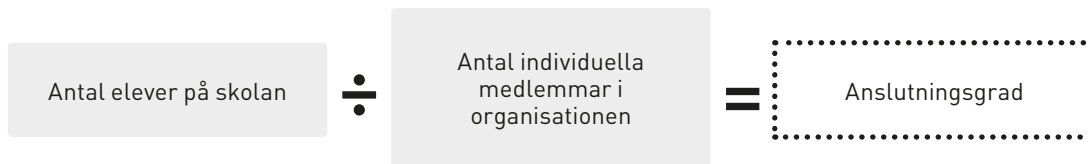
Servicemodellens parametrar

På årsmötet 2013 beslutade medlemmarna att servicemodellen ska bestå av två parametrar som premierar *anslutningsgrad* och grad av *lokal finansiering*.

		Lokal finansieringsgrad				
		A	B	C	D	E
		0%	0-5%	5-10%	10-15%	15-20%
Anslutningsgrad	1 < 10%	500 kr*	5,25 kr	6,29 kr	7,34 kr	8,39 kr
	2 10-50%	5,25 kr	6,29 kr	7,34 kr	8,39 kr	9,44 kr
	3 50-75%	10,49 kr	11,54 kr	12,59 kr	13,64 kr	14,69 kr
	4 75-90%	12,59 kr	13,64 kr	14,69 kr	15,74 kr	16,78 kr
	5 > 90%	14,69 kr	15,74 kr	16,78 kr	17,83 kr	18,88 kr

Anslutningsgrad

Anslutningsgrad är hur stor andel av skolans elever som är anslutna till medlemsorganisationen. Anslutningsgraden räknas ut genom att man delar antalet medlemmar i medlemsorganisationen med antalet elever på skolan. Siffran för antalet elever på skolan tas från Skolverkets officiella statistik.

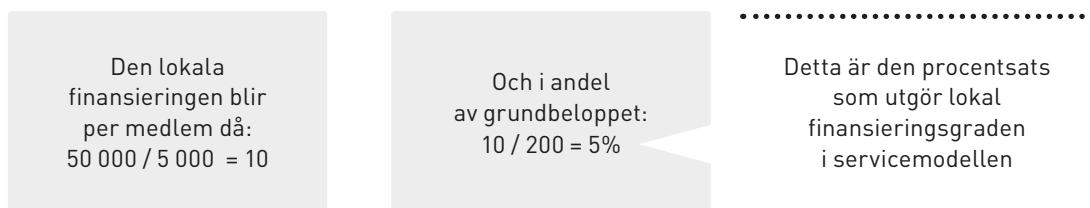

Anslutningsgraden påverkar på vilken nivå medlemsorganisationen hamnar vertikalt, alltså siffran, i servicenivån.

Lokal finansieringsgrad

Lokal finansiering är pengar till Sveriges Elevkårer som är avsedda för en eller flera elevkårer. Till exempel finns det skolor och kommuner som betalar för att Sveriges Elevkårer ska stötta elevkårens verksamhet på deras skolor via serviceavtal. Vi får även bidrag från regionala samarbetsorganisationer som går specifikt till de elevkårer som är medlemmar i den samarbetsorganisationen. Det kan till exempel handla om en verksamhetsutvecklingstjänst i regionen. *Lokal finansieringsgrad* avgörs genom att räkna ut hur mycket lokal finansiering som ges per individuell medlem.

Exempel: Region Gävleborgs län ger 50 000 kr för medlemmar i Gävleborgs Elevkårer, som gemensamt har 5000 individuella medlemmar. Anta att grundbeloppet² är 200 kr.

Anledning till förändring

Styrelsen har identifierat en problematik med servicemodellen, där två av de tre syften som finns i servicemodellen inte stimuleras av modellens utformning som den ser ut i dagsläget. Av den analysen styrelsen gjort är det syftena *Incitamentsstruktur* och *Behovssegmentering* som modellen inte tillfredsställer fullt ut.

Styrelsen ställer sig fortsatt bakom servicemodellens syfte och ser inte att det ska förändras. Däremot behöver förändringar göras i modellen för att den ska fylla det syftet. Som det beskrivs i avsnittet "bakgrund" har medlemmarna tidigare beslutat om servicemodellens parametrar medan styrelsen har ansvaret för resterande utformning. Därmed kommer propositionen t.ex. inte föreslå några förändringar för att förbättra kopplingen till syftet *behovssegmentering* utan det kommer att vara något som styrelsen ser över i samband med framtagandet av en ny parameter.

Parametern grad av *lokal finansiering* skapar inte tillräckligt incitament för elevkårerna, så som den är utformad idag, för att stimulera elevkårerna i sin utveckling. Anledningen till detta är framförallt att parametern *lokal finansiering* i servicemodellen är komplex och svår att förstå. Det är också svårt att

² Grundbeloppet är Sveriges Elevkårers intäkter från föregående år delat med det totala antalet individuella medlemmar föregående år. Den siffrans storlek som andel av grundbeloppet anger är den lokala finansieringsgraden i procent.

som elevkårer arbetar med frågan då det i mångt och mycket handlar om externa faktorer som till exempel om hur Sveriges Elevkårer väljer att prioritera i den operativa verksamheten.

En annan orsak till att servicemodellen inte stimulerar utvecklingen är att många av medlemsorganisationerna redan ligger i den högsta nivån av *lokal finansieringsgrad* och det finns därmed inget incitament att arbeta för att öka sin *grad av lokal finansiering*.

Styrelsen anser att det är en lämplig tidpunkt att lägga fram den här propositionen i samband med att arbetet med att ta fram en ny strategi för Sveriges Elevkårer håller på att färdigställas. Det är viktigt att servicemodellen går i linje med den nya strategin. Därmed anser styrelsen att det är rätt tidpunkt för att göra förändringar i servicemodellen som stimulerar ett stärkande av elevkårerna i Sverige.

Ta bort grad av lokal finansieringsgrad

Det är styrelsen som har ansvar för att servicemodellen ska fungera väl och att den uppfyller sitt syfte, dock är det medlemmarna som beslutar om servicemodellens parametrar. Med det som bakgrund anser styrelsen att parametern *grad av lokal finansiering* ska tas bort och att styrelsen ska få uppdrag att utforma en ny servicemodell som går bättre i linje med dess syfte.

Bilaga till servicemodell

Servicemodell

Det ekonomiska stödet baseras på Servicemodellen. Modellen är uppbyggd efter tre parametrar; **grundbelopp**, **anslutningsgrad** och **lokal finansieringsgrad**. Beroende på medlemsorganisationens anslutningsgrad och lokala finansieringsgrad hamnar medlemsorganisationen på en viss **servicenivå**. Medlemsorganisationen får då så många kronor per medlem som anges för den servicenivån.

		Lokal finansieringsgrad				
		A 0%	B 0-5%	C 5-10%	D 10-15%	E 15-20%
Anslutningsgrad	< 1 10%	500 kr*	5,25 kr	6,29 kr	7,34 kr	8,39 kr
	2 10-50%	5,25 kr	6,29 kr	7,34 kr	8,39 kr	9,44 kr
	3 50-75%	10,49 kr	11,54 kr	12,59 kr	13,64 kr	14,69 kr
	4 75-90%	12,59 kr	13,64 kr	14,69 kr	15,74 kr	16,78 kr
	5 > 90%	14,69 kr	15,74 kr	16,78 kr	17,83 kr	18,88 kr

Exempel

Medlemsorganisationen har servicenivå C2 - den får då 7,34 kr per individuell medlem.

Grundbelopp

Grundbeloppet visar hur stor del av intäkterna som varje individuell medlem står för. Grundbeloppet är Sveriges Elevkårers intäkter från föregående år delat med det totala antalet individuella medlemmar föregående år. Grundbeloppet ändras varje år baserat på Sveriges Elevkårers ekonomi och antalet individuella medlemmar.

Omsättning (intäkter) år X	÷	Individuella medlemmar år X	=	Grundbelopp
----------------------------	---	-----------------------------	---	-------------

Grundbeloppet påverkar summorna på de olika servicenivåerna i servicemodellen.

Summorna i servicemodellen ändras alltså varje år eftersom grundbeloppet ändras. Matrisen nedan visar hur många procent av grundbeloppet som olika servicenivåerna ska ligga på. Matrisen nedan är alltså konstant.

	A	B	C	D	E
1	500 kr	2,5 %	3,0 %	3,5 %	4,0 %
2	2,5 %	3,0 %	3,5 %	4,0 %	4,5 %
3	5,0 %	5,5 %	6,0 %	6,5 %	7,0 %
4	6,0 %	6,5 %	7,0 %	7,5 %	8,0 %
5	7,0 %	7,5 %	8,0 %	8,5 %	9,0 %

Exempel
 Grundbeloppet 2018 var 209,80 kr.
 $209,80 * 3,5 \% = 7,34$ kr.
 Detta är grunden för servicemodellen.

Anslutningsgrad

Anslutningsgrad är hur stor andel av skolans elever som är anslutna till medlemsorganisationen. Anslutningsgraden räknas ut genom att man delar antalet medlemmar i medlemsorganisationen med antalet elever på skolan. Antalet elever på skolan tas från Skolverkets officiella statistik.

$$\text{Antal elever på skolan} \div \text{Antal individuella medlemmar i organisationen} = \text{Anslutningsgrad}$$

Anslutningsgraden påverkar på vilken nivå medlemsorganisationen hamnar vertikalt, alltså siffran, i servicenivån.

Lokal finansieringsgrad

Lokal finansiering är finansiering till Sveriges Elevkårer som är ämnade för en begränsad grupp av Sveriges Elevkårers medlemmar eller en begränsad grupp elever. Till exempel så finns det skolor och kommuner som betalar för att Sveriges Elevkårer ska bedriva verksamhet på deras skolor via serviceavtal. Det finns också regionala samarbetsorganisationer som ger bidrag till Sveriges Elevkårer för service som ges till medlemsorganisationer som är medlemmar i de lokala samarbetsorganisationerna. Lokal finansiering räknas ut genom att räkna ut hur mycket lokal finansiering som ges per individuell medlem. Den siffrans storlek som andel av grundbeloppet anger den lokala finansieringsgraden i procent.

Exempel: Region Gävleborgs län ger 50 000 kr för medlemmar i Gävleborgs Elevkårer, som gemensamt har 5000 individuella medlemmar. Anta att grundbeloppet är 200 kr.

$$\begin{array}{l} \text{Den lokala finansieringen blir per medlem då:} \\ 50\,000 / 5\,000 = 10 \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{Och i andel av grundbeloppet:} \\ 10 / 200 = 5\% \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{Detta är den procentsats som utgör lokal finansieringsgraden i servicemodellen} \end{array}$$

Förutsättningsfrågor för fri och självständig organisering av Sveriges elever

Beslutat av Kongress14

Förutsättningsfrågor för fri och självständig organisering av Sveriges elever

Sveriges Elevkårer strävar efter ett samhälle där det finns framgångsrika elevkårer på varje gymnasieskola. En elevkårs framgång beror i första hand på elevkårens medlemmar och deras förmåga att tillsammans skapa en mer givande skoltid. För att en elevkår ska bli framgångsrik krävs det engagerade elever med egenskaper kopplat till ledarskap, kreativitet och organisering. Men det finns också externa faktorer som påverkar möjligheten att bli framgångsrik. Det handlar om förutsättningar som grundar sig i politiska beslut och prioriteringar. Vilka de är och vad vi vill se för politiska reformer för att förbättra dem beskriver vi i det här programmet.

Så här läser du förutsättningsprogrammet

Rubrik

Detta är den politiska fråga som stycket under handlar om.

Underrubrik

Den berättar vad vi vill uppnå med att driva just den här politiska frågan

Brödtext

Här berättar vi vad som är problematiskt inom det aktuella området idag, hur vi ser på det och vad som är lösningen.

— Punktlista

På slutet punktar vi upp de saker som vi uppmanar att makthavare nationellt, regionalt och på huvudmannanivå att göra.

Innehållsförteckning

Föreningsfrihet	4
Elever ska kunna organisera sig för gemensamma intressen i skolan	4
Tryck- och yttrandefrihet	4
Elevkårer ska fritt kunna sprida information om sin verksamhet och opinionsbilda i skolan	4
Plats för elevkårer	5
Elevkårer ska ha rätt till ett eget rum och få använda skolans lokaler för elevledda aktiviteter	5
Tid för elevkårer	6
Elever ska ha tid att engagera sig i elevkåren och det ska finnas tid för skolgemensamma mötesplatser	6
Inflytande och påverkan	7
Elever ska både enskilt och gemensamt i elevkåren kunna påverka skolan	7
Lärare och skolpersonal	8
Alla tjänar på ett klimat som präglas av ömsesidig respekt	8
Samhällets stöd	9
Elevkårerna ska få stöd från samhället med en stabil och förutsägbar finansiering	9

Föreningsfrihet

Elever ska kunna organisera sig för gemensamma intressen i skolan

Elevkårer är ideella föreningar och har enligt grundlagen rätt att finnas och fatta beslut utan påverkan från någon som inte är med i föreningen. Detta innebär att rektorer, lärare eller annan skolpersonal absolut inte, varken direkt eller indirekt, får försöka styra över elevernas fria organisering.

Självständigheten skapar engagemang, ägande- och ansvarskänsla över den egna organisationen. Därför har den ett instrumentellt värde, men friheten är också en viktig princip som markerar att elevkårerna är till för eleverna och eleverna endast. De står inte per automatik till skolans eller samhällets tjänst utan är sina egna och har ett existensberättigande oavsett om de tillfredsställer samhällets krav och förväntningar eller inte.

Självständiga elevkårer ska därför varken ses som ett hot eller som en möjlighet - utan som en självklar rättighet. På samma sätt som riksdagen skrivit in arbetstagares rätt att organisera sig i fackförbund och högskolestudenters rätt att organisera sig i studentkårer i särskilda lagar och förordningar borde också elevernas föreningsfrihet befästas i lagstiftning.

Uppmaning till politiker och makthavare nationellt

- Skriv in i skollagen eller motsvarande att elever har rätt att självständigt organisera sig i elevkårer
- Inför utbildningsmoment i den statliga rektorsutbildningen om elevkårer och föreningsfrihet.
- Ta fram allmänna råd till rektorer om föreningsfrihet och elevkårer.

Uppmaning till alla skolhuvudmän

- Förtydliga i lokala styrdokument att elever har föreningsfrihet och att kränkningar av den inte tolereras.
- Skriv in i rektorernas tjänstebeskrivning att de ska skapa förutsättningar för elevkårerna där sådana finns.

Tryck- och yttrandefrihet

Elevkårer ska fritt kunna sprida information om sin verksamhet och opinionsbilda i skolan

Elevkårer uttrycker sig både i tryckt form, i tal och via andra medier. De gör det genom egna kanaler så som skoltidningar, hemsidor, video, men också via skolans

kanaler så som anslagstavlor, hemsidor och liknande. Det är viktigt att elevkårer får fri tillgång till skolans kommunikationskanaler och att skolan har allmänna och transparenta regler för hur dessa kommunikationskanaler får användas och att de är lika för alla. Förhandsgranskning av till exempel affischer och utskick till skolans elever ska inte vara ett krav för att få använda skolans kanaler. Skolan ska inte bara *låta* elevkåren kommunicera med eleverna på skolan utan *underlätta* för att sådan kommunikation sker.

När elevkåren använder sina egna kommunikationskanaler för att sprida information och opinionsbilda får skolan inte censurera, förhandsgranska eller förhindra spridning av informationen.

Elever saknar idag tydlig rättslig status som visseblåsare när det gäller missförhållanden i skolan. För anställda i offentlig verksamhet finns ett meddelarskydd men det är oklart om det omfattar elever. Detta är något som måste förtydligas för att garantera att elever som pratar med media om dåliga lärare eller dylikt inte riskerar att straffas för det.

Uppmaning till politiker och makthavare nationellt

- Inför utbildningsmoment i den statliga rektorsutbildningen om elevkårer och tryck- och yttrandefrihet.
- Ta fram allmänna råd till rektorer om tryck- och yttrandefrihet med avseende på elevkårer och skolföreningar.
- Säkerställ att meddelarskydd gäller alla elever, både på fristående och offentliga skolor.

Uppmaning till alla skolhuvudmän

- Förtydliga i lokala styrdokument att elever har tryck- och yttrandefrihet och att kränkningar av det inte tolereras.
- Ge elevkårerna tillgång till skolornas befintliga kommunikationskanaler utan att kräva förhandsgranskning från skolan.

Plats för elevkårer

Elevkårer ska ha rätt till ett eget rum och få använda skolans lokaler för elevledda aktiviteter

För att en elevkår ska bli framgångsrik krävs lokaler att bedriva sin verksamhet i. Varje elevkår borde därför ha ett eget elevkårsrum eller motsvarande i skolan som de fritt kan disponera. Där kan elevkåren ha möten, förvara egendom och erbjuda service till sina medlemmar. Det ska finnas ömsesidigt uppsatta regler för hur

elevkårsrummen får användas och hur eventuell uppsägning ska gå till. Detta ska vara en rättighet för alla elevkårer.

Tills elevkårsrum blir en lagstadgad rättighet bör alla rektorer som ger elevkåren tillgång till ett rum i skolan skriva avtal med elevkåren som reglerar förhållandet mellan parterna. Avtalet ska inte kräva en motprestation från elevkåren i termer av särskild verksamhet eller ett visst förhållningsätt till skolledningen.

Utöver elevkårsrum bör elevkårer få låna skolans lokaler så som klassrum, aulor och dylikt för att bedriva sin verksamhet. Allt detta måste naturligtvis ske på ett smidigt och praktiskt sätt för skolpersonalen så att det inte leder till merarbete.

Uppmaning till politiker och makthavare nationellt

- Lagstifta så att elevkårer får rätt till ett elevkårsrum på sina skolor.

Uppmaning till alla skolhuvudmän

- Förtydliga i lokala styrdokument att elevkåren ska få använda skolans lokaler till sin verksamhet.
- Teckna avtal utan krav på motprestation med elevkåren när en lokal på skolan upplåts till dem.

Tid för elevkårer

Elever ska ha tid att engagera sig i elevkåren och det ska finnas tid för skolgemensamma mötesplatser

En utmaning för alla engagerade gymnasieelever är att få tiden att gå ihop. Idag finns det skrivningar i skollagen om att elever ska få tid under skoldagen för att diskutera gemensamma frågor. Det står också att elevkårsaktiva ska få rätt till kompensation för lektioner de missar på grund av sitt uppdrag. Vad detta innebär i praktiken är mycket oklart och det praktiseras inte på de flesta skolor.

Vi föreslår en ny reglering som är bättre anpassat till ett modernt elevengagemang. Idag behövs framför allt en lösning för de elever som sitter i styrelser och eller leder utskott. De lägger ner många timmar och stor energi på att skapa en mer givande skoltid för andra. Det ska inte behöva gå ut över slutbetyget. Exakt hur det ska fungera vill vi utreda närmare, men grundprincipen är att man ska kunna läsa färre kurser om denne samtidigt har ett tidkrävande uppdrag inom elevkåren.

Scheman bör också planeras på ett sådant sätt att det finns tillfällen under ordinarie skoldag då alla elever är tillgängliga för skolgemensamma aktiviteter. Att bara schemalägga tid för klassråd eller mentorstid är inte tillräckligt för att skapa

förutsättningar för elevers organisering. Om sådan tid är avsatt borde den snarare vara en del av skolans inflytandestruktur. Ett bra sätt att uppnå ett schema som skapar goda förutsättningar är att involvera elevkåren i schemaläggningen för att således stämma av vilka behov de har.

Uppmaning till politiker och makthavare nationellt

- Utred hur elevkårsaktiva kan kompenseras för den tid de lägger ned på ideellt engagemang under sin skoltid

Uppmaning till alla skolhuvudmän

- Ge rektorerna i uppdrag att säkerställa att elevkårens förtroendevalda har möjlighet att både klara skoluppgifterna och sitt elevkårsengagemang.
- Involvera elevkåren i schemaläggningen för att skapa förutsättningar för elevkårsaktiviteter utanför lektionstid

Inflytande och påverkan

Elever ska både enskilt och gemensamt i elevkåren kunna påverka skolan

Vi skiljer på varje elevs individuella rätt att utöva inflytande över sin utbildning och elevers rätt att kollektivt gå samman i elevkårer och påverka skolan. Den nuvarande lagstiftningen om individuellt inflytande är bra, men Skolinspektionen måste jobba hårdare med att få alla skolor att följa den. Det är också viktigt att poängtera att det inte är elevkårernas ansvar att skolans inflytandestruktur fungerar - det är rektors jobb.

För det kollektiva inflytandet måste elevkårerna erkännas som den part som företräder eleverna på skolan. Eftersom elevråd inte bygger på frivilligt medlemskap ska de inte heller ses som legitima elevföreträdare. Idag pekas dessvärre inte elevkårer ut som formen för elevers fria organisering. I skollagen finns det istället skrivningar om elevråd och elevsammanslutningar. Vi vill uppdatera skollagens kapitel fyra så att det bättre speglar verklighet. Idag är elevkårer nämligen det vanligaste sättet att organisera sig på gymnasiet.

I skolvärlden finns i princip alltid lärarnas och andra personalgruppers organisationer representerade på möten och i viktiga processer som påverkar skolan - men elevkårerna bjuds sällan in som samtalspartner och röstbärare. Finns en elevkår på skolan borde det vara rektors ansvar att inkludera den i minst lika stor grad som de fackförbund som representerar arbetstagarna i skolan. Det samma gäller huvudmannen. Personalens representanter är i princip alltid inbjudna till utbildningsnämndernas sammanträden, men elevkårerna är det i undantagsfall. Detta måste förändras.

Slutligen finns elevskyddsombud som en lagstadgad rättighet för elever. De ska utses av eleverna, men hur är inte reglerat. Vi anser att det är elevkåren som ska utse elevskyddsombuden på skolor där det finns en väl fungerande och representativ elevkår. Det är av yttersta vikt att elevskyddsombuden sedan får utbildning för sitt uppdrag.

Uppmaning till politiker och makthavare nationellt

- Tillsätt en utredning för att uppdatera och modernisera skollagens kapitel fyra "Inflytande och kvalitet"
- Erkänn elevkår som den legitima organisationsformen för elever

Uppmaning till alla skolhuvudmän

- I väntan på en ny inflytandelagstiftning låt elevkåren representera elever i de skolövergripande forum för samråd som genomförs
- Jämställ elevkåren med personalens fackföreningar när det kommer till information om förändringsprocesser på skolan
- Bjud in elevkårer till huvudmannens beslutsorgan som elevrepresentanter

Lärare och skolpersonal**Alla tjänar på ett klimat som präglas av ömsesidig respekt**

Personalens attityder och uppfattningar om elevkåren är viktiga. Ett positivt klimat mellan lärare och elevkår är en förutsättning för framgång. Det är elevkårens, lärarnas och rektors gemensamma ansvar att upprätta en samtalston som bygger på ömsesidig respekt. Men för att elevkårerna ska kunna ta det ansvaret, krävs mötesplatser och forum mellan de olika grupperna där elevkåren kan skapa förtroende för sin verksamhet. Detta är viktigast för ny personal som börjar på skolan. Vi menar därför att elevkåren ska ha en självklar roll i samband med introduktion av ny personal. Då lär sig alla nyanställda vad elevkåren har för roll på skolan.

Om introduktionen påbörjas redan under rekryteringsprocessen och elevkåren får utse representanter som är med och intervjuar kandidater inför att skolan anställer personal så är det också en praktik som vi uppmuntrar.

Uppmaning till alla skolhuvudmän

- Ger elevkårerna utrymme att presentera sin verksamhet för ny personal på skolan.

Samhällets stöd

Elevkårerna ska få stöd från samhället med en stabil och förutsägbar finansiering

Elevrörelsen och elevkårerna strävar efter att vara fristående från stat, huvudman och skola. En viktig del av det är att söka finansiering från andra källor än bara det offentliga, men om elevorganisering ska fungera och vara långsiktig måste också offentliga bidrag vara en del av elevrörelsens finansiering. Detta borde vara ett delat ansvar mellan stat, kommuner och landsting samt andra huvudmän. Idag drar dock staten det största lasset. Några få landsting står för en hygglig del och kommunerna enbart för bråkdel. Fristående huvudmän – ännu mindre.

Även om staten är den största bidragsgivaren finns problem med deras stöd. De bidrag vi får är utformade så att organisationer får mindre pengar per medlem ju fler medlemmar organisationen har. Detta är ett problem för elevrörelsen som potentiellt kan få flera hundratusen medlemmar. Dessutom har LSU – Sveriges Ungdomsorganisationer visat att det offentliga stödet till idrottsrörelsens ungdomsverksamhet är mycket större än stödet till ungdomsorganisationer likt Sveriges Elevkårer. Denna orättvisa fördelning vill vi förändra.

Idag får vi direkt stöd från ett 10-tal kommuner och ungefär lika många landsting. De ger oss möjlighet att jobba mer intensivt med elevkårerna i de områdena. Idag är det framför allt i storstäderna som stödet är stort vilket inte är bra då elevkårer i andra delar av landet då relativt sett får sämre förutsättningar.

Uppmaning till politiker och makthavare nationellt

- Förändra Myndighetens för ungdoms- och civilsamhällesfrågor bidragsregler så att de inte missgynnar elevrörelsen.
- Ungdomsrörelsen ska inte få mindre bidrag än idrottsrörelsens ungdomsverksamhet.

Uppmaning till politiker och makthavare i landsting

- Harmonisera bidragsregler och bidragsnivåer för ungdomsorganisationer mellan landsting så att alla elevkårer får lika goda förutsättningar.

Uppmaning till alla skolhuvudmän

- Investera i bättre förutsättningar för elevkårer.